Oratio
Caroli
Principis
de
Carolath
1764.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0010448

ORATIO

CELSISSIMI PRINCIPIS

CAROLI PRINCIPIS de CAROLATH

ORATORIS EXTRAORDINARII

SERENISSIMI ac POTENTISSIMI REGIS,

FRIDERICI II.

REGIS BORUSSORUM

AD SERENISSIMAM POLONIAE REMPUBLICAM

IN CAMPO ELECTIONIS PROPE VARSAVIAM CONGREGATAM.

d. 6. Sept: An. MDCCLXIV.

MOWA

JĄSNIE OSWIECONEGO XIĄZĘCIA JMCI

KAROLA de KAROLATH

POSŁA EXTRAORDYNARYINEGO

NAYIASNIEYSZEGO Y NAYPOTĘZNIEYSZEGO

FRYDERYKA II.

KROLA PRUSKIEGO

DO NAYIASNIEYSZEY RZECZYPOSPOLITEY POLSKIEY

NA POLU ELEKTORALNYM POD WARSZAWĄ ZGROMADZONEY

PRZETŁOMACZONA

d. 6. Września R. 1764.

CELSISSIME & REVERENDISSIME PRIMAS, *Primeque Princeps, Celſiſſimi, Reverendiſſimi, Jlluſtriſſimi & Excellentiſſimi Domini Senatores, Jlluſtriſſime & Excellentiſſime Ordinis Equeſtris MARESCHALCE, nocnon Jlluſtriſſimi & Excellentiſſimi Terrarum Nuntii, atque univerſe inclyte Ordo Equeſtris Regni Poloniae, & Magni Ducatus Lithvaniae, Domini Colendiſſimi!*

NIhil omninò Sereniſſimæ Reipublicæ Polonæ accidere poteſt, in cujus partes non eat ſincerè Potentiſſimus BORUSSIÆ REX, Dominus meus Clementiſſimus.

Præſens imprimis Interregnum tale temporis momentum eſt, quod amicas excitat provocatque curas Regis vicini & amici. Ne ulla in re deſit Majeſtas Sua officiis, quæ duo hi tituli eidem imponunt, me Oratorem ſuum Extraordinarium ad Rempublicam Veſtram tam in Convocationis, quam in præſentibus Electionis Comitiis congregatam, ablegavit, & literis Credentialibus munivit, quas præſentes, Celſiſſime PRIMAS, Tibi exhibeo.

Jure meritoque laetor, quod opportuna hæc mihi data ſit occaſio, in hoc Jlluſtri conſeſſu congregatae totius Reipublicæ, præcipuis meis fungendi mandatis, & veram ſince-

re

JAŚNIE OŚWIECONY y NAYPRZEWIELEBNIEYSZY PRYMASIE *y Pierwſzy Xiążę, Jaśnie Oświeceni, Nayprzewielebnieyſi, Jaśnie Wielmożni Senatorowie, Jaśnie Wielmożny Koła Rycerſkiego MARSZAŁKU, Jaśnie Wielmożni Poſłowie, y cały Prześwietny Stanie Rycerſki Kroleſtwa Polſkiego y Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego, Moi Wielce Mościwi Panowie.*

Niemaſz nic tyczącego ſię Nayjaś: Rzeczypoſpolitey Polſkiey, coby ſzczerze Nayjaśnieyſzego y Naypotężnieyſzego PRUSKIEGO KROLA Pana mego Miłościwego intereſſować nie miało.

Teraźnieyſze nayprzod Bezkrolewie, tey u niego ieſt konſyderacyi, że ſię do przyiacielſkiey wſpoł-troſkliwości pobudzonym bydź czuie, iako Sąſiad y Przyiaciel. Zeby tedy Majeſtat Jego Krolewſkiey Mści tym powinnościom nic nie ubliżył, ktore na niego te dwa obowiązki wkładaią, więc mnie w charakterze Extraordynaryinego Poſła do Rzeczypoſpolitey tak na Konwokacyiny iako y na ninieyſzy Elekcyiny Seym zgromadzoney, wyprawił, y kredencyalnym opatrzył Liſtem, ktory w Ręce twe J. O. Mci Xiążę Prymasie ſkładam.

Z moiey ſtrony wielce y ſprawiedliwie ſię cieſzę, że mi ſię podała okazya w tak zacnym wſzyſtkich Stanow Rzeczypoſpolitey zgromadzeniu, zlecone mi J.K. Mści Pana

me-

ramque mentem Sacræ Regiæ Majeſtatis BORUSSICÆ erga Sereniſſimam Rempublicam Polonam publicè hic declarandi.

Foedera æterna, amicitia tot ſeculorum, vicinitas tot Regionum, rationes planè eædem, hæc ſunt vincula illa ſacra, quæ Regiam Domum BORUSSO-BRANDEBURGICAM cum Sereniſſima Poloniæ Republica conjungunt & in æternum conjungere debent.

Rectè & perpetuò horum memor Sereniſſimus REX meus, in primo ſemper loco poſuit ponitque amicitiam Regni Poloniæ, & inter primas Regni ſui ſolicitudines collocat ſalutem, incolumitatem, felicitatemque Regni Veſtri.

Sincere hinc doluit Majeſtas Sua mortem Regis virtutibus bene multis conſpicui, quem haud ita pridem perdidit Reſpublica Veſtra.

Ardentiſſima jam nunc facit vota, ut dignus Succeſsor & bonus Vobis Princeps contingat.

Optat cum veris Reipublicae Veſtræ amicis, ut REX à Vobis eligatur, paterno & materno ſanguine ex gente Veſtra oriundus, quem natalium ſplendor, ætas laboris capax, vitæ & morum integritas, prudentia in conſiliis, dexteritas in rebus gerendis, amor patriæ, libertatis & pacis, & reliquæ virtutes, quæ bonum Regem conſtituunt, commendent.

Commoda æquè ac decora gentis Veſtræ exigere videntur, ut tandem aliquando ad veterem redeatur morem eligendi Regem, qui

non

mego Miłościwego wypełnić rozkazy, y prawdziwy a ſzczery umyſł J. K. Mci Nayiaśn: Rzeczypoſpolitey na tym mieyſcu publicznie oświadczyć.

Przymierza wieczne, przyiaźń od tylu wiekow, ſąſiedztwo Pogranicznych tylu Prowincyi, intereſſa Oboyga Państw prawie ziednoczone, te to ſą święte y nieprzerwane związki, ktore Krolewſki Dom Pruſki-Brandeburſki z Nayiaśnieyſzą Rzecząpoſpolitą łączą, y łączyć nieśmiertelnie powinny.

Pamiętny ſprawiedliwie y zawſze tego wſzyſtkiego Nayiaśnieyſzy moy Krol, za naypierwſzy cel ſobie zakłada zachowanie przyiaźni z Kroleſtwem Polſkim, y między naycelnieyſzemi Panowania ſwego ſtaraniami policza zbawienie, całość y waſzę ſzczęśliwość.

Prawdziwie więc J. K. Mość Pan moy Miłościwy ubolewał nad śmiercią Auguſta Krola wielą ozdobionego cnotami, ktorego niedawno Rzeczpoſpolita utraciła.

Teraz niczego goręcey niepragnie, iako ażebyście na godnego Sukceſſora a Pana dobrego trafili.

Zyczy więc z prawdziwemi Rzeczypoſpolitey przyiaciołmi, ażebyście takiego obrali Krola, ktoryby z Oyczyſtey y Macierzyſtey krwi z Waſzego pochodził Narodu, a ktoregoby Wam zacność y ſtarożytność Jmienia, wiek do pracy zdolny, życia y obyczaiow nieſkażytelność, roſtropność w radach, dzielność w ſprawowaniu rzeczy, Oyczyzny, wolności y pokoiu miłość, y inne cnoty, ktore dobrych Krolow czynią, zaleciły.

Wſzelkie pożytki iako y ozdoba Narodu Waſzego wyciągać ſię zdaią, żeby ſię do dawnego powrocić zwyczaiu w obieraniu Krola,

A 2 ktory-

bonnisi Poloniam pro patria haneat, qui Vestris rationibus non immisceat alienas,& qui gloriam Jagellonidum & Sobiesciorum resuscitet.

Non desunt Vobis Piasti, & digni immortali hoc nomine Successores.

Eminet inter eos Perillustris STANISLAUS PONIATOWSKI, DAPIFER Magni Ducatus Lithvaniæ, in quo omnes supra enim eratæ virtutes coalescere videntur.

Hunc Regia Sua Majestas Vobis præ cæteris commendat, persuasum habens, quod non facile meliorem eligere poteritis Regem, & promittens sibi simul, quod consilium hoc non in malam partem, sed ut ab amica & sincera erga Vos mente profectum, accipietis.

Sperat REX à prudentia & ab amore Vestro patriæ & libertatis, quæ tantam genti Vestræ conciliaverunt famam, quod hac in occasione Vobis non deeritis, & quod in præsenti Electionis negotio, salus Patriæ & bonum publicum plus valebunt, quam æmulatio, privatæ iræ, & intestinæ dissensiones.

Hæc sunt, quæ jussu Sacræ Regiæ Majestatis BORUSSICÆ, Vobis, Patres Poloniæ conscripti, exponere debui.

Gratulor mihi, & inter felicissimos vitæ meæ hodiernum numerabo diem, quod mihi contigit interpretem & Ministrum esse talium Regiorum Mandatorum, quæ nonnisi grata Vobis esse possunt, & me meaque Vobis commendo.

ktoryby tylko Polskę miał za Oyczyznę, y ktoryby do waszych potrzeb y korzyści niemieszał obcych, a ktoryby Jagiellończykow y Sobieskich Wam wzniecił sławę.

Niezbywa wam na Piastach y godnych tego imienia nieśmiertelnego, następcach.

Zaszczycony iest wielce między niemi J. W. JMć Pan STANISŁAW PONIATOWSKI Stolnik Wiel: X. Litt: w ktorym wszystkie wzwyż pomienione przymioty pokazuią się bydź zgromadzone; tego wam J. K. Mść nad innych zaleca, wyperswadowany będąc, że nad niego lepszego sobie Krola nie łatwo obracbyście mogli, tudzież sobie rokuiąc, że radę tę iego nie na złą stronę, ale iako od przyiacielskiego y do was przywiązanego umysłu pochodzącą, tłomaczyć ze chcecie.

Spodziewa się J.K.Mść po przezorności y miłości waszey ku Oyczyznie y wolności, ktora tak wielką Narodowi waszemu ziednała sławę, że w tey okoliczności niczemu, co do dobrych Patryotow należy, niezechcecie ubliżyć, a iż u Was podczas ninieyszey Elekcyi, więcey ważyć będzie dobro pospolite, niż emulacye, zawziętości prywatne, y domowe niesnaski.

Y toć iest, com Wam miał J.J. O. O. J. J. W. W. Mość Panowie z rozkazu Nayiaśnieyszego Pana mego Krola JMci PRUSKIEGO, przełożyć.

Winszuię sobie tego, a ten między nayszczęśliwszemi życia mego policzę dniami, że mi się dostało tego szczęścia bydź u J.J. O.O. J. J. W. W. MćPanow, tłomaczem y Ministrem takiego od J. K. Mści mnie danego zlecenia, ktore niemoże bydź WMćPanom tylko wdzięczne, sam się zaś ich affektowi polecam.

2

Gesch. Polen
247